

GEEN MESTFABRIEKEN OP HET PLATTELAND!

Momenteel ontbreekt het aan een actueel Vlaams en provinciaal ruimtelijk kader voor mestverwerking/-behandeling met duidelijk onderscheid tussen kleinschalige en industriële installatie. Zo dreigt het platteland te verworpen tot een grondvoorraad voor bestemmingen die in eerder op een bedrijventerrein thuishoren.

Daarom vraagt dit platform :

1. een stop op de uitbreiding van mestbehandeling capaciteit op het platteland.
2. een provinciaal beleidskader dat een te hoge concentratie van mestverwerkingsinstallaties op het platteland onmogelijk maakt. Mestverwerking moet zoveel mogelijk gebundeld worden op bedrijventerreinen en dit met een maximum bovengrens voor totaal te verwerken tonnage per regio.
3. een provinciaal beleid dat op alle niveaus de verindustrialisering van het platteland tegengaat.
4. een striktere controle op de huidige installaties & gecombineerde effecten ervan op de omgeving.

1. Vaststelling : Verdoken industrialisering

Volgens de omzendbrief RO/2006/01 moeten mestbehandelingsinstallaties pas vanaf 60.000 ton/jaar op bedrijvenszones komen. Het MAPIV stelt daarenboven geen grenzen meer aan de groei van de veestapel mits er 100% mest verwerkt wordt. Deze beide zorgen voor een verregaande uitholling van de leefbaarheid van het platteland.

Hieronder geven we de interpretatie van een aantal cijfers. Deze komen uit de jaarlijkse bevraging die door het Vlaams Centrum voor Mestverwerking wordt afgenomen. Deze wordt verstuurd naar alle mestbehandelaars, die ze op vrijwilliger basis en met de garantie van vertrouwelijkheid invullen. Dit maakt dan wel dat de gegevens niet per subregio kunnen uitgesplitst worden en dat het moeilijk is om bepaalde conclusies met zekerheid te trekken.

Groei mestbehandelingscapaciteit in West-Vlaanderen.

Hoewel er geen verandering is in het totaal aantal actieve mestbehandelingsinstallaties in de provincie (72), blijft het West-Vlaamse aandeel binnen de totale operationele capaciteit in mestbehandeling voor Vlaanderen groeien.

Waar West-Vlaanderen in 2009 voorzag in 61%, voorziet ze nu in 67,2% van de Vlaamse capaciteit. Ofwel daalt de capaciteit in de rest van Vlaanderen, ofwel is er een schaalvergroting, ofwel zijn er een aantal behandelaars op non-actief en zijn er andere ge(re)activeerd. Hoogstwaarschijnlijk is het een samenspel van verschillende factoren, waarbij het relatief aandeel van West-Vlaanderen gestegen is.

60% van de beschikbare capaciteit voor varkensmest in West-Vlaanderen is niet ingevuld (of 'operationeel') en in totaal beschikt West-Vlaanderen over 55% van alle vrije mestbehandelings-capaciteit in Vlaanderen.

Toename veestapel & industrialisering

Sinds 2008 krijgt de veestapel van varkens en pluimvee terug de mogelijkheid uit te breiden mits voorziening in mestverwerking. Deze aangroei verscherpt de leidende rol van West-Vlaanderen. In 2012 had Vlaanderen 6,32 miljoen varkens, waarvan er 3,49 West-Vlaamse waren (of 55,22%). Voor pluimvee hebben we op Vlaamse niveau 29,6 miljoen exemplaren, met een 11,02 miljoen West-Vlaamse stuks (37,2%).

Varkensstapel West-Vlaanderen

Van 2010 tot 2012 kwamen er 83.616 varkens tot een totaal van 3.485.774 in 2012.

Pluimvee West-Vlaanderen

Van 2010 tot 2012 kwam er 278.385 stuks pluimvee bij tot een totaal van 11.023.849 in 2012

De huidige overschotten in mestbehandelende capaciteit, zouden wel eens een voorbode kunnen zijn van een bijkomende groei van de concentratie van de veestapel in West-Vlaanderen. Immers, aan de voorwaarde van voorziening in mestbehandelende capaciteit wordt, in bepaalde regio's, op die manier reeds voldaan.

Concentraties in Tielse, Westhoek & Houtland

Hier hebben we geen specifieke cijfers over gekregen. In de VCM-enquête van 2012 kan je echter duidelijk de concentratie mestbehandelaars in de regio zien.

Tekort aan agrarische bedrijvenzones

Volgens de gegevens die we verkregen van de provinciale planologische dienst blijken er nog geen

grote mestbehandelaars op agro-bedrijvenzones te staan, gezien deze zones nog niet bestaan. Hoewel de omzendbrief van 2006, waar herhaaldelijk wordt naar verwezen, aangeeft dat de grootste installaties op bedrijvenzones moeten komen, is dit in onze provincie niet het geval. De nieuwe agro-bedrijvenzones, met ruimte voor mestverwerking, zullen voor een groot deel terug in de zelfde gordel van mestverwerkers komen.

Een overzicht :

- in PRUP De Hille in Wingene is dergelijke zone aangeduid.
- in Tielt, bedrijvenzone Noord zal ook een dergelijke zone aangeduid worden.
- specifieke zone binnen PRUP Sappenleen aangegeven in Poperinge (min 3 ha en max 5ha).

Deze zones zijn echter niet enkel bedoeld voor landbouwverwerkende activiteiten, zoals grote mestbehandelingsinstallaties, maar ook voor andere specifieke ruimtevragers zoals aannemers in grondverzet.

Foto : www.seuryck.be

Toekomstige groei?

De toekomstige regelgeving kan grote gevolgen hebben voor de vraag naar extra mestverwerking. Als Europa de derogatiemogelijkheden beperkt (onder bepaalde voorwaarden kan zo extra stikstof uit dierlijke mest op het land gebracht worden), zal de vraag naar mestverwerking voornamelijk in West-Vlaanderen stijgen.

De impact van een verstrenging van de fosfaatnormen zal eveneens vooral in West-Vlaanderen tot een groeiende vraag naar mestverwerking leiden. Ook het lossen van het quotum in de melkproductie zal leiden tot een toegenomen vraag aan verwerking, uitsluitend in West-Vlaanderen, echter hier zijn de effecten minder uitgesproken. (Bron: 'Vraag naar mestverwerking onder Map IV', April 2013)

Uiteraard zijn voor onze provincie ook de mogelijkheid van uitvoer naar Nederland van belang. Zolang deze mogelijkheid van kracht blijft, hoeft deze niet in eigen provincie te worden verwerkt.

Groei maatschappelijke weerstand

Lokaal groeit telkens verzet tegen de komst van een mestbehandelaar. De verweving van landbouw en omgeving blijkt meer en meer een probleem te worden.

2. Kleinschalige mestbehandeling past in het landelijk gebied, grootschalige niet.

Kleinschalige mestbehandeling bestaat uit bedrijfsgebonden installaties, die instaan voor het behandelen van mest van vnl. het eigen bedrijf (meer dan 50% en rest van binnen de 10km) en de opgewekte energie benutten op het eigen bedrijf, besparen in de mestbehandelingskost en eventuele transporten. Deze hebben een toegevoegde waarde voor het bedrijf en de omgeving als bedrijfsgebonden, agrarische activiteit en kunnen dan ook ingeplant worden in agrarisch gebied. Dit uiteraard rekening houdende met de totale tonnage verwerkingscapaciteit in de regio.

Grootschalige mestbehandeling bestaat uit bedrijven die grote stromen co-vergistingmateriaal (energiemaïs, GFT, houterige fracties,...) verwerken of een mestbehandelende capaciteit hebben die het bedrijfsgebonden karakter overstijgt. Deze hebben geen plaats in een agrarische context en horen dan ook thuis op een bedrijventerrein. De energie die door deze

Foto : www.doomkerke.be

die door deze activiteiten wordt opgewekt kan daarenboven veel efficiënter gekoppeld worden aan de andere activiteiten in het bedrijvenpark en de aanwezige agro-industrie kan zorgen voor een rechtstreekse aanvoer van biomassa en zo de druk op het wegennet drastisch verlagen.

3. Geen kettingzaag door het karakter van het platteland.

Limieten aan de mestbehandeling per subregio

Het voorbeeld van Wingene – Ruiselede geeft duidelijk de nood aan voor een beperking van de mestbehandelingscapaciteit per subregio in de provincie. Momenteel staat de regio Tielt (en omliggende gemeenten) in voor de verwerking van 1/3de van de totale capaciteit in aantal installaties in Vlaanderen. Maar ook de regio's Westhoek en Houtland hebben de 'geneugten' van de mestbehandeling mogen ontdekken.

Nu Nederland de toegelaten grootte van de veestapel per locatie strenger regelt, mag onze provincie en ook Vlaanderen niet stil blijven zitten. We dreigen immers de Nederlandse beperkingen op te vangen met uitbreidingen in aantal dieren en mestbehandelende capaciteit. Waar megastallen in Nederland niet kunnen, hoeft (West-) Vlaanderen niet de dupe te zijn van de tendens naar schaalvergroting en industrialisering van de landbouw.

Regionale concentratie van mestbehandelingsinstallaties in agrarische gebieden moet dan ook worden tegengegaan. Dergelijke concentratie veroorzaakt plaatselijk immers heel wat overlast, zoals een significante toename van het aantal transportbewegingen, meer wegbeschadigingen, een toegenomen verkeersonveiligheid en geur- en geluidshinder.

Gekoppelde benadering

Het voorbeeld van Wingene-Ruiselede maakt duidelijk dat het gebrek aan een totaalbenadering van de aanvragen ervoor gezorgd heeft dat de beperking van tonnage per bedrijf, haar effecten op de omgeving volledig mist. Door een gespreide aanvraag van behandelingscapaciteit, geconcentreerd op één subregio, groeien gebieden uit tot een verkapte agro-industriezone, met de gekende gevolgen voor druk op het wegennet, het zicht en leefbaarheid in het algemeen.

Een bundeling van de totale aangevraagde capaciteit en het voorzien van nodige ruimte op een (agro)bedrijvzone, binnen de regionale beperkingen van mestbehandelende capaciteit, zal leiden tot een meer verantwoorde benadering van de problematiek. Gemeente en provincie hebben hiervoor het instrument van de vergunningsverlening in handen. De vergunningsaanvraag voor dergelijke installatie kan dan ook pas volledig en ontvankelijk verklaard worden als er minstens een MER-screeningsnota is bijgevoegd conform de Europese MER-richtlijn, waarin dan ook desgevallend de cumulatieve effecten beoordeeld worden in geval van clusters van vee- en mestbehandelingsinstallaties.

Landschappelijke impact verkleinen

Een mestbehandelingsinstallatie mag niet worden toegelaten in ruimtelijk kwetsbare gebieden, landelijke en andere woongebieden, habitatgebieden en landschappelijk waardevol gebied, noch binnen de uitbreidingsperimeters van natuurreservaten.

Bovendien moeten in agrarisch gebied duidelijk afstandsregels gelden ten opzichte van verzuringsgevoelige natuur- en bosgebieden en ten opzichte van woonkernen. Kwetsbare natuur- en bosgebieden zijn erg gevoelig aan aanrijking. Ook ten opzichte van woonzones moeten duidelijke afstandsregels in acht genomen worden, om extra hinder voor de omwonenden te beperken.

De landschappelijke inkleding van de installaties verdient bijkomende aandacht. Een groenscherm rond de installatie is verplicht en moet door de eigenaar zelf worden aangelegd. De eigenaar betaalt een borgsom aan de plaatselijke overheid. Indien 1 jaar na het begin van de bouw van de installatie wordt vastgesteld dat er geen groenscherm is aangelegd, wendt de overheid de borgsom aan om

om het groenscherm te plaatsen. Deze regeling moet dan ook in elke gemeente toepassen.

4. Naar een nieuw Vlaams kader

De provincie heeft ook een verantwoordelijkheid naar het Vlaamse beleid. Niet enkel via het signaleren van de groeiende druk en de inherent groeiende maatschappelijke druk voor een strikte regelgeving, maar ook via de verschillende organen waar ze zelf in het bestuur zit.

(Agro)bedrijvzones die tot op heden in West-Vlaanderen op één hand te tellen zijn. Het is niet te verwonderen dat 90% van de mestbehandelingsinstallaties in de provincie niet op (agro)bedrijvzones staan. Het is immers veel winstgevender om op goedkopere landbouwgrond industriële activiteiten uit te oefenen. Het VCM (Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking vzw) oefent een grote invloed uit op het Vlaams beleid. Ze heeft dan ook een grote verantwoordelijkheid om een geactualiseerd kader aan te reiken, waarbij de leefbaarheid van het platteland voor alle gebruikers vooraan staat.

In 2006 werd er door de Vlaamse regering een omzendbrief opgesteld –met inbreng van het VCM– die een strikter kader had moeten bieden voor de opkomende mestbehandeling. In 2010 kende MAP4 een versoepeling toe voor de uitbreiding voor pluimvee en varkens (mits mestverwerking, maar geen verplichte overname NER – mestquotum- van een ander bedrijf). Samen met deze versoepeling zorgt de omzendbrief, door haar ruime kader, voor een gevoelige toename van de veestapel (varkens en kippen) en dan ook van mestoverschotten en “-behandelingsinstallaties.

Daarenboven zet ze de deur open voor megastallen, een industrie die niet op het platteland thuishoort, noch in een land dat dierenethiek, voedselkwaliteit en volksgezondheid hoog in het vaandel voert. Een aanpassing van de gedateerde omzendbrief (RO/2006/01) moet dan ook vooraan op de agenda staan in alle gerelateerde contacten en bestuursmandaten die de provincie via haar vertegenwoordigers uitvoert.

Deze platformtekst werd inmiddels al onderschreven door Natuurpunt De Bron, Natuurpunt De Torenvalk, Natuurpunt Houtland, Natuurpunt Brugs Ommeland, Velt West-Vlaanderen en Bos+.